

Татарстан Республикасы
Арча муниципаль районы
Арча муниципаль берәмлеге
Арча шәһәре
Башкарма комитеты
422000, ТР, Арча ш., Совет майданы, 27
тел. 3-15-25, 3-12-35

Татарстан Республикасы
Арча муниципаль районы
Арча муниципаль берәмлеге
Арча шәһәре
Башкарма комитеты
422000, ТР, Арча ш., Совет майданы, 27
тел. 3-15-25, 3-12-35

КАРАР

« 03» ноябрь 2015 ел

№ 177

2015-2017 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы «Арча шәһәре» муниципаль берәмлегендә жирдән файдалану һәм аны саклау программасын раслау турында

РФ Жир кодексының 11, 13 һәм 72 статьялары, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14.1 статьясы 2 өлеше нигезендә Арча шәһәре Башкарма комитеты КАРАР БИРӨ:

2015 - 2017 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Арча шәһәре» муниципаль берәмлегендә жирләрдән файдалану һәм аларны саклау буенча кушымтада бирелгән программаны расларга.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында (pravo.tatarstan.ru) һәм Арча муниципаль районының рәсми сайтында «Жирлек» бүлегендә урнаштыру юлы белән бастырып чыгарырга.

3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну Арча шәһәре башкарма комитеты житәкчесенең торак-коммуналь һәм жир мәсьәләләре буенча урынбасары К.В. Гомәровка йөкләргә.

Арча шәһәре башкарма
комитеты житәкчесе

Р.Ф. Касыймов

127

**2015-2017 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының
«Арча шәһәре» муниципаль берәмлегендә жирдән файдалану һәм саклау
программасы**

Программаны эшләүче: Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты.

Программаның максаты: жирләрдән экологик системаларны саклауны тәмин итә торган ысуллар белән файдалану, жирнең хужалык һәм эшчәнлекнең башка төрләрэн гамәлгә ашыруның чарасы булу сәләте, нигез булу; жирләрне деградацияләүне, пычрануны, чүпләүне, чүпләүне, хужалык эшчәнлегенен башка тискәре (зарарлы) йогынтысын бозуны булдырмау; хужалык эшчәнлегенен деградацияләнүенә, пычрануына, чүпләнүенә, бозуына, башка тискәре (зарарлы) йогынтысына дучар булган жирләрне яхшырту; авыл жирлегендә жирләрне, экологик хәлне яхшырту; авыл жирлегенен сәламәтлеген һәм халыкның яшәү шартларын тәмин итү өчен авыл табигатен һәм тернәкләндерүне тәмин итү.

Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә жирләрнең торышы турында мәгълүмат жьпо, аны эшкәртү һәм саклау; жирләрдән аларның максатчан билгеләнешеннән һәм рөхсәт ителгән файдалануыннан чыгып өзлексез күзәтү; табигый һәм антропоген факторлар йогынтысын исәпкә алып, жирләрнең сыйфатлы торышын анализлау һәм бәяләү.

Программаның бурычлары: жирләрдән файдалануның һәм саклауның нәтижелелеген арттыру; жирләрдән файдалануны һәм саклауны оештыруны тәмин итү; жирләрдән рациональ файдалану; житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендә эшчәнлекне оптимальләштерү; яшел утыртмаларны, туфракны саклау һәм торгызу. Жирләрнең торышына үзгәрешләрне вакытында ачыклау, бу үзгәрешләрне бәяләү, тискәре процессларны кисәтү һәм алардан килгән зыяннарны бетерү турында тәкъдимнәрне фаразлау һәм эзерләү; дүүләт жир күзәтчелеген, жир ресурслары белән дүүләт һәм муниципаль идарәнен башка функцияләрен, шулай ук жир төзелешен мәгълүмати тәмин итү; гражданнырны жирләрнең торышы турында мәгълүмат белән тәмин итү.

Программаны гамәлгә ашыру сроклары: 2015 - 2017 еллар

Төп чаралар исемлеге: жирләрне химик матдәләр белән пычранудан, житештерү һәм куллану калдыклары белән чүпләүдән, пычранудан һәм жирләрне деградацияләү нәтижәсендә барлыкка килә торган башка тискәре йогынтылардан яклау; туфракның уңдырышлылыгын саклау һәм арттыру; жирләрне чүп үләннәре, куаклар һәм вак агачлар белән зарарланудан саклау; жирләрнең торышын начарайтуның башка төрләре; жирләрнең пычрануы һәм чүпләнүе нәтижеләрен бетерү; табигый мохитне саклау, торгызу һәм үстерү; буш һәм рациональ файдаланылмый торган жирләрне ачыклау һәм аларның хужалык әйләнешенә үз вакытында жәлеп итү; жир кишәрлекләреннән файдалануны һәм жир законнарын үтәүне муниципаль тикшереп торуну гамәлгә ашыру.

Программаның төп башкаручылары: Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Арча шәһәре» муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты.

Программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтижеләре: шәһәр жирлеге халкының экологик иминлеген һәм аның яшәү сыйфатын күтәрүгә, шулай ук авыл жирлегенен инвестицион жәлеп итүчәнлеген күтәрүгә, жирләрдән нәтижелерәк файдалануга һәм аларны саклауга ярдәм итү.

Программаны гамәлгә ашыру идарәсен Арча шәһәре башкарма комитеты житекчесе тикшереп тора.

**I. Проблеманың эчтәлеге һәм аның кирәклеген нигезләү
программа методлары белән карарлар**

Жир - гомуми биосфераның иң мөһим өлеше, аны файдалану башка табигый объектлар: сулар, урманнар, хайваннар һәм үсемлекләр дөньясы, файдалы казылмалар һәм жир асты байлыкларының башка кыйммәтләре белән бәйле. Жирне кулланмыйча һәм сакламыйча башка табигый ресурслардан файдалану мөмкин түгел диярлек. Шул ук вакытта жиргә карата хужасызлык шундук килә яисә якин киләчәктә әйләнә-тирә мохиткә зыян китерәчәк, жирнең өске катламын - туфракны, аның химик һәм радиоактив пычрануын жиңерүгә генә түгел, бәлки бөтен табигый комплекстың экологик начараюына да китерәчәк.

Жир Россия Федерациясендә тиешле территорияләрдә яшәүче халыкларның яшәү һәм эшчәнлегенә нигезе буларак кулланыла һәм саклана. Бу формула дәүләтнең хокуклары һәм бурычлары, жәмгыятьнең һәм жир биләүчеләрнең файдаланылган шөгъльләре һәм жир саклауның гамәлдәге законнар нигезендә нигезе булып тора.

Жир фондының шактый күләмен төрле максатларда куллану әйләнә-тирә мохит экосистемасының барлык звеноларының табигый бөтенлеген саклау буенча билгеле бер йөкләмәләр йөкли. Табигатьтә барысы да үзара бәйләнгән. Шуңа күрә бер звеноның дәрәжәсиз бозу, урман булсынмы ул, хайваннар дөньясы, жир булсынмы, экосистеманың дисбалансына һәм бөтенлеген бозуга китерә. Табигать комплексы территориясә - урман массивлары, су ландшафтлары, чокыр комплекслары, яшелләнделерелгән киләкчәк, табигатьне саклау зоналары һәм башкалар районның тотрыклы үсеш шартларын тәмин итү бурычын хәл итүдә мөһим роль уйный.

2015 - 2017 елларга Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Арча шәһәре» муниципаль берәмлегендә жирләрдән файдалану һәм аларны саклау программасы (алга таба - Программа) авыл жирлегенә икътисадын ныгыту мәнфәгатьләрендә жир ресурсларыннан нәтижәле һәм рациональ файдалану дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыруны тәмин итә торган жирләрдән файдалануның һәм саклауның уңай шартларын булдыруга юнәлтелгән.

Жирдән рациональ файдалану, аңа куллану һәм хужалыксыз мөнәсәбәт үзә башкарган вазыйфаларны бозуга, табигать үзәнчәлекләрен киметүгә китерә.

Жирләргә рациональ файдалану тәмин ителгәндә генә саклау нәтижәле була ала.

Шәһәр жирлегенә тотрыклы социаль-икътисадый үсеш һәм аның халкының экологик яктан имин тормыш эшчәнлегенә проблемалары хәзерге этапта жирләргә саклау һәм алардан файдалану мәсьәләләрен хәл итү белән тыгыз бәйләнгән. Авыл жирлегенә дәрәжәсендә жирләргә саклауның һәм файдалануның жирле проблемаларын мөстәкыйль хәл итәргә мөмкин, өстәвенә, бүгенгә күндә яшәүче кешеләр генә түгел, киләчәк буыннар мәнфәгатьләрендә дә тулы, комплекслы һәм төпле итеп хәл итәргә мөмкин.

II. Программа чаралары исеме

Программаны гамәлгә ашыру түбәндәге юнәлешләр буенча гамәлгә ашырыла:

№ т/б	Чара исеме	Башкаручылар	үткәру вакыты
1	Жирлек территориясендәге жир кишәрлекләрен рөхсәт ителгән файдалану төре нигезендә файдаланмау яисә файдаланмау фактларын ачыклау максатында жир кишәрлекләрен карау.	Арча шәһәре башкарма комитеты	ел саен 1 июльгә кадәр
2	Гомумтаралган файдалы казылмалар карьерларын инвентаризацияләү максатында жир кишәрлекләрен карау.	Арча шәһәре башкарма комитеты	ел саен 1 июль

3	Арча авыл жирлеге территориясендә жирләрдән файдалану тәртибен жайга салучы норматив актларның үтәлешен тикшерү.	Арча шәһәре башкарма комитеты	квартал саен
4	Гражданнар жыеннарында РФ һәм Татарстан Республикасы жир законнарының нормаларын аңлату	Арча шәһәре башкарма комитеты	елга 1 тапкыр
5	Авыл жирлеге территорияләрен чүп-чардан чистарту буенча даими чаралар оештыру.	Арча шәһәре башкарма комитеты	квартал саен
6	Жирләрнең торышын бәяләү буенча территорияләрне карау: ашламалар, үсемлекләрне үстерү стимуляторлары, агулы химикатлар һәм башка төрле куркыныч химик яисә биологик матдәләр белән аларны саклаганда, аларны файдаланганда һәм күчереп йөрткәндә, соңыннан материалларны Татарстан Республикасы буенча Ветеринария һәм фитосанитария күзәтчелеге буенча федераль хезмәтнең Идарәсенә жибәру һәм әлегә хезмәтне үз компетенциясе чикләрендә үз компетенциясе чикләрендә хәл итү өчен сәламәтлеккә яисә әйләнә-тирә мохиткә зыян китергән пычрану, бозу фактларын ачыклау һәм юкка чыгару.	Арча шәһәре башкарма комитеты	квартал саен
7.	Жир законнарын бозуның ачыкланган фактлары буенча материалларны Арча муниципаль районының мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасына һәм Федераль дәүләт теркәве, кадастр һәм картография хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең Арча бүлегенә үз компетенциясе чикләрендә әлегә хезмәтне кабул итү.	Арча шәһәре башкарма комитеты	ачыкланганнан соң 3 көн дәвамында